

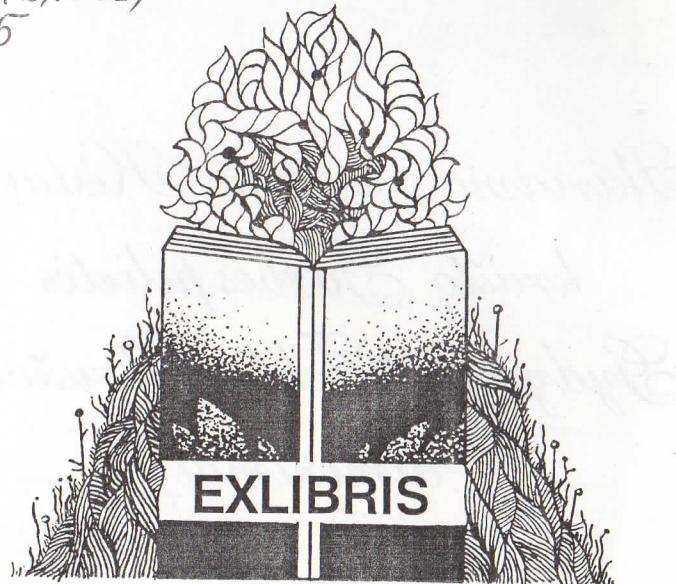
Skiriama šviesiam Kėdainių
krašto Garbės pilietės
Gydytojos Teklės Bružaitės
atminimui

KĖDAINIAI * 1996

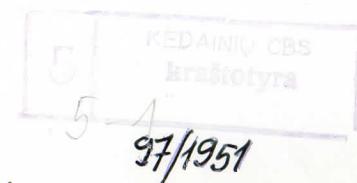
50 numeruotų egzempliorių
Egzempliorius Nr. 30

61(474.5)(092)

Ke 15

M. Daukšos viešoji biblioteka

ISBN 9986-9091-0-4

- © Kėdainių M. Daukšos viešoji biblioteka, Didžioji rinka 11, 5030 Kėdainiai
© Kėdainių rajono savivaldybė, J. Basanavičiaus 36, 5030 Kėdainiai

Kokios turėtų, būti rankos,
Palietusios žmogaus širdį,
Ir paliepusios iš naujo plakti -
Stiprios,
Tvirtos,
Švelnios?

Žmogaus širdį liečiančios
Mintys,
Akys,
Rankos -
Turi būti nepaprastos
Ir ištverti
Baltosios operacinių tylos
Džiaugsmą ir skausmą...

B. Vasiliauskas

Žmogaus rankos. Sukumpusios ir jautrios, nuo darbų sudiržusios ir švelnios. Kas gali suskaičiuoti, kiek kartų jos yra paglosčiusios nuskriaustąjį, pakėlusios nusivylusiją, parodžiusios kelią vilties netekusiajam. Kokios yra Gydytojos Teklės Bružaitės rankos? Jų švelnumą ir rūpestingumą yra pajutęs ir prisimena beveik kiekvienas Kėdainių krašto vaikas ir suaugęs. Ir ne vien Kėdainių. Kiek vaikų ir jų tėvų iš įvairių Lietuvos kampelių peržengė medinio namelio, esančio Josvainių gatvėje, slenkstį, lydini juodžiausios nevilties, o išėjo viltimi spindinčiomis akimis, nes juos palytėjo ir vilties keliu palydėjo Gydytojos rankos.

Lietuvos Respublikos nusipelnusi gydytoja Teklė Bružaitė gimė 1909m. rugsejo 23 dieną Šilutės rajone Jurkaičių kaime. Tėvai, Teklė ir Jonas Bružai, ūkininkavo nedideliame 12 ha ūkyje. Dosni Žemaitijos žemė ir darbščios tėvų rankos maitino didelę šeimyną - aštuonetą vaikų, du iš jų mirė. Teklė, pavadinta motinos garbei, buvo šeštasis vaikas šeimoje.

Teklė, kaip ir visi Bružų vaikai, nuo mažens buvo pratinama prie darbo. Šeimoje ir susiformavo mergaitės darbštumas, pareigingumas, užsibrėžto tikslø siekimas - pagrindiniai, taip dabartinei gydytojai būdingi, charakterio bruožai. Mergaitė labai linko prie mokslų. 1922-1925 metais ji - Stemplių pradžios mokyklos mokinė. Teklė buvo labai gabiai mokslams, todėl tėvai 1926m. ją išleidžia mokyti į Klaipėdos progimnaziją. Jaunoji gimnazistė nieko daugiau netrokšta, tik tapti gydytoja. Tėvai supranta dukters norus, nors ir patiemis nelengva, ją remia. 1926m. būsimoji gydytoja palieka Klaipėdos progimnaziją ir išvyksta į Telšių gimnaziją, kurioje dėstoma ir lotynų kalba, be kurios neįmanomos medicinos studijos. 1928m. Teklė Bružaitė sėkmingesnai baigia Telšių gimnaziją ir įstoja į Kauno Vytauto Didžiojo universitetą, medicinos fakultetą.

Prasideda nelengvos ir kruopščios studijos. Mokymosi programa visiems studentams buvo bendra. Tuo metu medikai buvo ruošiami panašiai kaip šeimos gydytojai - studijavo ir chirurgiją, ir akušeriją-ginekologiją, ir vidaus ligas, ir pediatriją. Kiekvienam Kauno klinikų skyriuje reikėdavo atlikti 3-4 mėnesių praktiką ir išlaikyti egzaminą. Krūvis buvo milžiniškas, bet atkakli studentė, mokėjusi susiplanuoti kiekvieną laisvalaikio minutę, rasdavo laiko ir visuomeninei veiklai - studijų metais T. Bružaitė įstojo į Lietuvos Šaulių sajungą.

1933m. birželio 15 diena - viena iš labiausiai įsimintinų dienų T. Bružaitės gyvenime. Šią dieną jai buvo įteiktas gydytojos diplomas.

Pirmoji gydytojos darbovieta - Kauno šv. Luko ligoninė, kurioje T. Bružaitė dirbo iki 1934 metų.

1934m. jaunutė gydytoja palieka Kauną ir pasirenka provinciją - atvyksta į Kėdainius, su kuriais ir suriša visą savo tolimesnį gyvenimą.

Tik dabar, žinodami viską apie gydytoją, jos pasiaukojimą ligoniams, galime suprasti jos ši žingsnį - buvimą ne ten, kur patogiau, o ten, kur ji reikalina.

gesnė. Ji atsisakė karjeros, paliko taip pamėgtus teatrus, bibliotekas, draugus. Ar daug atsirastų tokį altrūstį šiai laikai?

Kėdainiuose T. Bružaitė pasitiko senutę ligoninė su vidaus, chirurginiu ir ginekologiniu-akušeriniu skyriais. Ligoninėje tuo metu dirbo trys gydytojai: vedėjas gyd. J. Jaržemskas, gyd. akušerė Bartkaitė ir gyd. Gruodytė, kuri greitai išvyko dirbtį į Šétą. T. Bružaitė buvo apgyvendinta nedideliamame, prie ligoninės esančiame, kambarėlyje. Taip buvo patogiau, nes darbo valandų niekas neskaičiuodavo. Aptarnaudavo ir miesto, ir kaimo gyventojus. Pas ligonius vykdavo bet kuriuo paros metu.

Pati gydytoja prisimena, kaip arkliais važiuodavo ir pūgai siaučiant, ir lie-tui lyjant, ir paukščiams priešaušry čiulbant. Gripo ar kitokiai epidemijai siaučiant, grįžus iš vieno ligonio, rasdavo 3-4 vežimus belaukiančius, taip iš vienų ratų į kitus - ir vėl važiuoja. Gydytoja juokėsi, kad, laimei, ji labai gerai mokėjusi prisitaikyti prie bet kokių sąlygų ir tas kelionės valandas išnaudodavusi miegui: "Atrodo tik įsėdom į vežimą, ir kelias turejo būti netrumpas, o, žiūriu, kad jau išlipti reikia".

Nors ir toli nuo tėviškės, per 200 kilometrų, retokai saviškių lankoma, liūdėti neturėjo kada. Darbas - jos visas gyvenimas.

1936m. gydytojas J. Jaržemskas pasikvietė T. Bružaitę ir pasiūlė laikinai, kol atsiras gydytojas, padirbėti Grinkiškyje.

Anot pačios gydytojos, ji buvusi romantikė ir pagalvojusi, kad visai neblogai būtu pakeisti aplinką ir padirbėti kaime. Ilgai nesvaršiusi, sutiko.

Atvažiavusią į Grinkiškį pasitiko kaimo tyluma ir tuščia ambulatorija bei joje gydytojai skirtas nykus kambarėlis. Nejauku pasidarė jaunai medikei. Pasak pačios T. Bružaitės, ji tik iš tegalvojo, kad greičiau suteamtų, o paskui išauštų, o tada pasiūlams savo lagaminėli ir keliaus į traukinių stotį, o iš ten į Kėdainius. Kaltino save, 'neapgalvotą žingsnį žengus. Tik neilgai teko krimstis, gržti "neleido" ligonai. Sužinoję atvykus naujają gydytoją, émė rinktis pacientai. Pirmoji, kaip prisimena T. Bružaitė, buvo senutė kuprota žydė, o paskui daug daug kitų.

Grinkiškyje teko prisiminti ir chirurgijos, ir akušerijos kursą. Aplink Grinkiškį buvo daug ūkininkų, o prie ūkio darbų visokių sudėtingų sužeidimų pasitaikydavo. Tai kuliamaoji kaulus sutraiškydavo, tai šakė smarkiai perdurdavo. Išsidėliojo gydytoja savo kambarėlyje ant stalo atverstus chirurgijos vadovėlius, kad, reikalui esant, pasitikslintų, kurį kaulą pirmą reikia tvirtinti, ir dirbo dirbo. Prisimena T. Bružaitė, kaip neteko savo gražiuju kasų. Nuvežė gydytoją pas gimdymę. Naktis, tamsu, o trobelėje tik springsulė bedeganti. Paprašė, kad ją arčiau prinešę palaikytų, o ugnis ir griebė plaukus. Laimei, po ranka šlapias rankšluostis buvės, užgesino, bet kasų nebeliko.

Grinkiškyje gydytoja išgyveno ir patį sunkiausią gydytojos praktikos laikotarpį. Prasidėjus karui, pacientų nepaprastai padaugėjo. Ligonai buvo sun-

kūs, o ji viena. Skambinus i Kauną, į Kėdainius, bet pagalba nesukubėjo. Padėtis normalizavosi tik 1941 metų liepos mėnesio pabaigoje. T. Bružaitė sakosi, kad ji pati dabar sunkiai suvokia, kaip tada ištvėrusi.

Grinkiškyje Teklė Bružaitė išbandė ir savo kaip pedagogės jėgas - dėstė žemės ūkio mokykloje.

1941m. gydytoja paliko Grinkiškį ir sugrįzo į Kėdainius. Labai gailėjo Grinkiškio, jo gražiuju apylinkių, gerų, nuoširdžių žmonių. Ten liko vieni gražiausią prisiminimų ir didelė netektis - nuo bombos užsidesegus ambulatorijai, joje sudegė buvę gydytojos daiktai, nuotraukos, dokumentai, jų tarpe ir gydytojos diplomas.

Pasibaigus karui ir rusams okupavus Lietuvą, gydytojai pamilę ir jos darbą įvertinę žmonės apsaugojo ją nuo nemalonumų. T. Bružaitė, nors ir buvusi Lietuvos Šaulių sajungos narė, nebuvo išvežta. Dievas apsaugojo nuo susidorojimo ir gydytojos namiškius Šilutėje.

Po karo buvo nuspręsta atidaryti vaikų konsultaciją. T. Bružaitė, tuo metu dirbusių terapeute, buvo pasiūlyta važiuoti į pediatrų kursus Leningrade. Gydytoja sutiko. Taip prasidėjo naujasis gydytojos gyvenimo laikotarpis - sunki kova už mažųjų sveikatą pramonės žmonių užterštame Kėdainių mieste.

Kaip ir anksčiau ji neskiaciavo darbo valandų. Darbo diena vaikų konsultacijoje pasirodė per trumpą. Mažas kuklus namelis Josvainių gatvėje tapo tarsi antra vaikų konsultacija. Prieš darbą ir po darbo gydytoja aukojo savo laiką pacientams. Niekas neišėjo neapžiūrėtas, neišklausytas, o dažnas ir vaistų pakeiteliu nešinas. Neretai naktį kildavo iš patalo ir skubėjo tamšiomis gatvėmis pas besibaškantį ligos patale.

Ir skaitė, skaitė, naktimis, kitiems besiilsint, savo rūpesčius gydytojai patikėjus. Skaitė medicininę literatūrą anglų, vokiečių kalbomis. Skaitė lietuvių ir užsienio klasišką, skaitė ir naujausius grožinės literatūros kūrinius. Viskam užteko laiko, skrito ne sau, o kitiems. Net sovietinė valdžia negalėjo ignoruoti tokio pasiaukojančio darbo - T. Bružaitė buvo apdovanota Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Garbės raštais, 2 medaliais, ordinu, Sveikatos apsaugos žymūno ženklieliu.

Lietuvos atgimimą T. Bružaitė pasitiko su jai būdingu santūrumu. Bet ką jis reiškė gydytojai, pajuto kiekvienas kėdainietis, matydamas gydytoją Teklę Bružaitę drauge su Jonu Viržoniu, keliant Lietuvos valstybinę vėliavą virš Rotušės stogo.

Gydytoja Teklė Bružaitė - tai Gydytoja, gydanti ne tik žmogaus kūną, bet ir jo sielą. Atrodo, tokia užimta, o randa laiko tiek kultūriniam, tiek politiniam miesto gyvenimui.

1991m. liepos mėnesį, važiuodama lankyti artimųjų kapų, gydytoja patenka į autoavariją. Ilgokai gydos Kauno klinikinėje ligoninėje. Rajono laikrašty-

je "Kėdainių garsas" kartas nuo karto pasirodo kėdainiečius džiuginančios žinutės apie gydytojos sveikimą.

O gydytoja Teklė Bružaitė, ir gulėdama ligos patale, nepaliauja galvojusi apie savo kėdainiečius. 1991m. rudenį buvo įsteigta kasmetinė Kėdainių krašto kultūros premija, finansuojama pačios gydytojos Teklės Bružaitės ir UAB "Rezgai".

Kėdainiečiai labai myli ir gerbia savo Gydytoją. 1990m. Teklei Bružaitei buvo suteiktas Kėdainių miesto, o 1991m. - Kėdainių krašto Garbés pilietės vardas.

Labai skaudu, kad sekančiuose sakiniuose apie Gydytoją reikia kalbėti būtuoju laiku.

Likimas mėgsta netikėtus posūkius - 1996m. rugsėjo 4d. nustojo plakusi Teklės Bružaitės širdis. Dar šeštadienį, rugpjūčio 31, Gydytoja iki 17 val. priimėjo pacientus. Jautėsi žvali, energinga. Ir štai Gydytojos nėra. Ji išėjo tyliai, ramiai, taip, kaip ir gyveno.

I paskutiniąjį kelionę Gydytoją lydėjo visi kėdainiečiai, visi tikraja šio žodžio prasme. Retas žmogus susilaukia tokios pagarbos ir dékingumo, kokios susilaukė kukli savo gyvenimu, bet tokia didi savo darbais Gydytoja Teklė Bružaitė. Atidavusi visą save Kėdainiams, ji atsigulė amžinam poilsiu Kėdainių žemėje - Kauno kapinėse.

Teklė Bružaitė - "Aš nepavargstu..."

Tą liepos popietę, kai kalbėjausi su gydytoja Tekle Bružaitė, nebuvo né vieno klausimo, į kurį daktarė būtų vengusi atsakyti. Pokalbis buvo atviras, bet pabaiga, kuri telieka nutylėta, nes maža pasakyti, kad gydytoja buvo kukli...

Tada negalėjau net įsivaizduoti, jog atsitiks taip, kad spaudai ši pašnekesi teks ruošti Jos mirties dieną. Juk kalbėjomės apie sveikatą ir gyvenimą, o ne apie mirtį. Ir insulto išvakarėse (tā pačią savaitę) daktarę mačiau darbingai nusiteikusią, šmaikščiai juokaujančią...

Šiandien mums beliko T. Bružaitės receptai, patarimai ir kilnaus žmogaus atmintis. Kai Jos jau nebéra gyvos, gal kiek ir kasdieniškai, pernelyg "žemiskai" skambia klausimai, bet atsakymai į juos - iš patirties, sukauptos per 63 gydymo metus ir ilgo gyvenimo.

- Kokios vaikų bėdos dabar dažniausios?

- Bėdos lieka maždaug tos pačios, daugiausia - kvėpavimo takų ligų, alergijų, apsinuodijimų, infekcijų. Bet anksčiau šios ligos (ypač kvėpavimo) nebuvo tokios dažnos ir lengviau praeidavo. Akivaizdus "progresas" į blogą pusę dėl užteršto oro.

- Ar galima būtų teikiti, kad ir Lietuvą "pašventino" Černobylio avarija?

- Praėjus 5-7 metams po avarijos, padaugėjo kraujo ligų ir piktybinių navingų.

- Kada gi jų nebuvo...

- Buvo metų, kai vėžiaus žmonės beveik nesirigo. O pastaruoju dešimtmeciu daugiausia kankina sarkomas (vėžio forma), atsiradusios dėl užteršto oro. Dabar visi labai jautrūs. Esu pastebėjusi, kad nervingi žmonės dažniau susverga vėžiu negu ramūs.

- Ir vaikai dabar jautresni?

- Vaikai dabar jau gimsta sirgdamis neurozėmis. Pastaraisiais metais jų daugėja. Vaikai paveldi tévų jautrumą, turi įtakos pablogėjusios gyvenimo sąlygos, prastas režimas, pasikeitusi gamta.

- Ar niekada Jums nekilo noras išsikelti iš Kėdainių, kur toks nesveikas oras?

- Aš ne mėgėja kilnotis. Kaip yra, taip gerai.

Visi mes tuo pačiu oru kvėpuojam. Atsimenu, kai Chemijos gamykla išbandė sieros rūgšties cehą, tai išėjau į kiemą - ir mano kojinės liko skylėtos (daugybė mažų skylučių), pradėjo kojas deginti. Padebesiaiėjo "rūkas". Tada greitai "spaudžiau" į kambarį persiaut, nes reikėjo į darbą... O ką padarysi?

- Gal kartais geriau užsidaryti langus ir mažiau vaikščioti po gatves?

- Vis tiek geriau pasivaikščioti, negu sėdėti nevédintame kambaryste.

Aš visada miegu atsidariusi langą - ir žiemą, ir vasarą. Be to, langai nedarinių, net vėjai švilpia, užtat atsikeliu neapsnūdus.

- Kaip grūdinti mažą vaiką?

- Gimusių kūdikį reikia kasdien maudyti. Iki metų prausti šiltu vandeniu, o paskui grūdinti drungnu, palaipsniui pereiti prie šalto.

Nereikia bijoti išnešti kūdikį į lauką. Vieną kartą nuėjau pas gimines aplankytį naujagimį per Naujus metus. Buvo tik pirmos dienos, bet išnešiau į šaltį ir palaikiau 10 minučių. Taip nešiojau kasdien, kol lauke išbūdavome dvi valandas. Iš pradžių maniau, kad gausiu nuo mamos "lazdų". Bet kai vaikas jraudo, prakuto, atsileido pyktis. Dabar jam aštuoneri metai, ir nežino, kas yra sloga ar gripas.

- Jūs pati irgi grūdinatės?

- Šaltu vandeniu prausiuosi nuo mažens. Kasdien lendu po šaltu dušu. Vieną sykį nusiploviau kojas karštu vandeniu - ir sloga iškart prilipo.

- Ar verta maudytis upėje žiemą?

- Jeigu nuo mažens pripratęs, tai nieko, bet kitiems - rizikinga, bijočiau patarti.

- Kokios tėvų klaidos?

- Pagrindinė kaima - ankstį susituokę ir nemoka auginti vaikų. Nesiorientuoja, kaip maitinti, nepaiso režimo.

Yra mamų, kurios pieną vandeniu skiedžia. Arba ateina ir skundžiasi, kad visai neturi laiko kitiems darbams dirbtį, nes reikia vis maitinti vaiką. Tada aš klausiu, kiek maitina. O man sako: "Kiek jis verkia, tiek ir maitinu..."

Senoj Lietuvoj apie 98 procentų mamų vaikus maitino krūtimi. Kitos po aštuonis, dešimt vaikų užaugindavo, visus juos išmaitinusios krūtimi. Ir daug sveikesni buvo vaikai.

- Dabar vaikai kaip mimozos - vienas alergiškas, kitas apsinuodijęs nežinia nuo ko...

- Dažniausiai kaltas maistas, o konkretiai - chemikalai. Ypač pavojingi yra tie chemikalai, kurių laistomi, purškiami daržai, sodai. Nuo jų nukenčia ir mūsų, ir atvežtinės daržovės, vaisiai.

Aš sugalvojau tokį bandymą. Prieš metus nusipirkau du apelsinus ir padėjau kambariye, kuriame būna maždaug vienoda (3-5 laipsniai C) temperatūra. Po metų apelsinų išvaizda visai nepasikeitė - liko tokie patys, kaip ir parduotuvėje, galite pažiūrėti...

- Atsiprašau, o Jūs pati kokias daržoves ir vaisius valgote?

- Bijau purkštų daržoviu, užtat turguje ir neperku. Aš tik bulvių išsiverdu. O šiaip visą žiemą be daržovių gyvenu, nes ir laiko neturiu joms ruošti. Pagrindinis mano maistas - obuoliai.

- O kas dar?

- Valgau daug juodos ruginės duonos, mēgstu ryžių košę, kefyra, bulves, varškę... Vieną kartą per savaitę (šeštadieniais) išsiverdu jautienos.

- Kaip vertinate saldumynus?

- Labai daug saldumynų valgiau, kol medicinos nestudijavau. Po to supratau, kad anglavandeniu negalima perdozuoti, ypač pavojingo vyresniems žmonėms (sklerozé). Bet truputį reikia ir saldumo. Valgant svarbiausia saikas.

- Ar galima vaikui gerti kavą?

- Iki 16 metų - nepatarčiau, nes kava didina jautrumą.

- Jūsų darbo sėkmė ir ligonių trauka į Kėdainius tokia akivaizdi ir nepaneigiamą, kad surinku ką nors apie tai ir klausti...

- Kartais pati netikiu, kad pagyja. Sunkiems ligoniams turiu sąsiuvinuką. Užsirašau, kokia diagnozė, vaistai, kaip gydytas, koks rezultatas. Kai atrandu laiko, paskaitau. Taip vien iš savo praktikos gali lavintis kiekvienas daktaras.

- Bet turbūt ne kiekvienas perskaito tiek daug literatūros apie viso pasaulio mediciną. O liaudies mediciną ar pripažįstate?

- Nesidomiu ir nepripažįstu. Niekada negydžiau žolémis. Ir pati aš net žolių arbatų negeriu, tiktais gryną vandenį.

- Ar kada nors vartojote vaistus?

- Jokių vaistų niekada nevarotojau. Ir tada, kai patekau į avariją (1991m. J.T.), ir buvo nemaža trauma (du išnirimai, du lūžiai prie gyvybės centro), vaistų aš negeriau, nors skaudėjo nugarą ir kaklą. Aišku, duodavo man vaistų, bet viesus juos įsidėdavau į krišenę, nes žinojau, kad padės tik laikinai. Jeigu būčiau neiškentusi skausmo, tikriausiai būtų tekė išgerti, bet ištvėriaus...

Iki šiol aš nesu patyrusi, koks yra galvos skausmas, nes niekada man jos neskaudėjo. Daug kas skundžiasi, kad nemiega. O man tik leiskite atsigulti: dar antklodés aš nespėjau užsitrauktį - jau miegu.

- Turbūt pavargstate?

- Kai mėgsti darbą, tai ir nepavargsti. Aš pripratus padėti žmogui. Tas darbas man patinka. Be darbo aš turbūt neišlaikyčiau. Gal kam ir keista, bet dirbdama aš nepavargstu.

Nebent tik virtuvėje, kai reikia šeimininkauti, aš pradedu žiovauti. Kažkas panašaus į nuovargį, nes nelabai mėgstu.

- Jei ne paslaptis, kada Jūs keliai?

- Pabundu ketvirtą valandą ir iškart keliuosi, išsiverdu šį bei tą valgyti, apsiruošiu...

- Kada ligoniams atveriate duris?

- Šeštą valandą. Dirbu iki trijų, jei būna ligonių. Po pietų kartais ateina žmonės "ekstra". Ir j namus nuvažiuoju, jeigu reikia.

- O jeigu bent jau popietė rami, ką veikiate?

- Laisvalaikiu skaitau. Knygoms turiu kelias patalpas, vieną net iš kaimynų nuomoju. Kaupiu knygas apie mediciną, literatūrą, meną ir geografiją. Skaitau daug grožinės literatūros, ypač lietuvių rašytojų. Iš Vokietijos reguliarai gauju tris žurnalus. Skaityti vokiškai man nesunku, nes šia kalba ir šnekai laisvai. Angliškai skaitau žurnalus iš Amerikos. Ypač man patinka leidinys "Nacionalinė

geografija". Jame susirandu daug įdomaus apie visų kraštų žmones, jų papročius, mediciną.

-*Ir laisvalaičiu - protinis darbas. Argi šitaip pailsite?*

- Aš juk sakiau, kad nepavargstu. Nei tarp ligonių, nei skaitydama. Man labai įdomu skaityti ir gera, kad galu kažkam padėti.

-*Kas šiandien Jus labiausiai stebina?*

- Niekas manęs nestebina, nes domiuosi, kaip žmonės gyvena visame pasaulyje. Nereikia tikėtis, kad kai kurios bédos, kurios dabar nuo Lietuvos toli, niekada mūsų nepasieks. Mes ir patys atrodome pasimetę. Bet, jeigu lauki ko nors negero, reikia iš anksto nusiteikti ir pagalvoti, kad gali būti dar blogiau. O kai ateina tas blogumas, jau būni pripratęs prie tos minties ir esi stipresnis.

Korespondentės Jolantos Tamašauskiėnės paskutinis pokalbis su gydytoja Tekle Bružaitė, kuris buvo atspausdintas laikraštyje "Kėdainių garsas" 1996m. rugėjo 7 dieną.

Teklės Bružaitės tévai: Teklė ir Jonas Bružai. 1924 m.

Teklės Bružaitės šeima.
Pirmoji iš dešinės stovi Teklė Bružaitė

Stempliai pradinės mokyklos mokiniai su mokytoja. Teklė Bružaitė sėdi pirmoje eilėje penkta iš dešinės. 1923 m.

Teklė Bružaitė baigusi Stempliai pradinę mokyklą. Sėdi pirmoje eilėje penkta iš kairės. 1925 m.

Klaipėdos progimnazijos penktos klasės mokiniai. Teklė Bružaitė stovi pirmoje eilėje ketvirta iš kairės. 1925 m.

Kauno Vytauto Didžiojo universitete. Teklė Bružaitė sėdi antra iš dešinės. 1929 m.

Teklė Bružaitė su bendrakurse Stefa Gruodyte.

Kaunas, 1932 m.

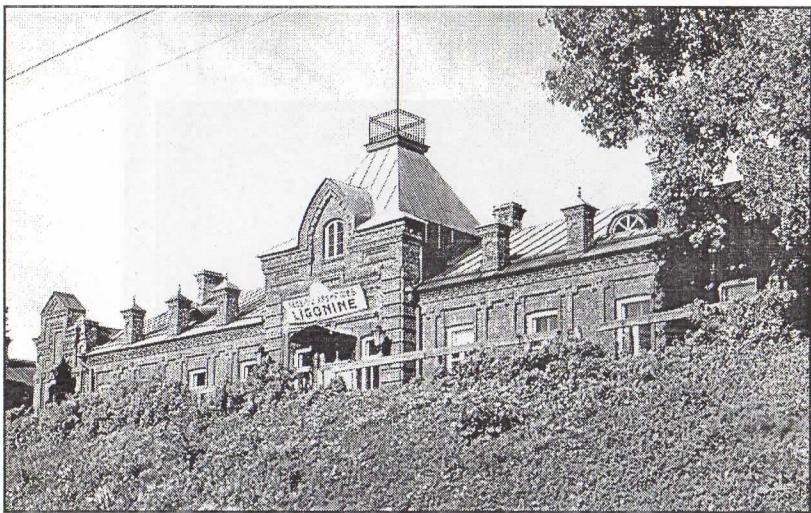

Baigusi Kauno Vytauto Didžiojo universitetą. Teklė Bružaitė sėdi antroje eilėje antra iš dešinės. 1933 m.

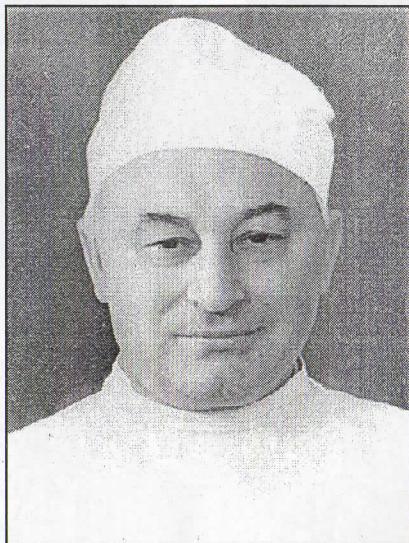

Teklė Bružaitė. 1933 m.

Kėdainių apskrities ligoninė, kurioje 1934 m. pradėjo dirbti gydytoja Teklė Bružaitė.

Kėdainių apskrities ligoninės vedėjas gydytojas Juozas Jaržemskas.

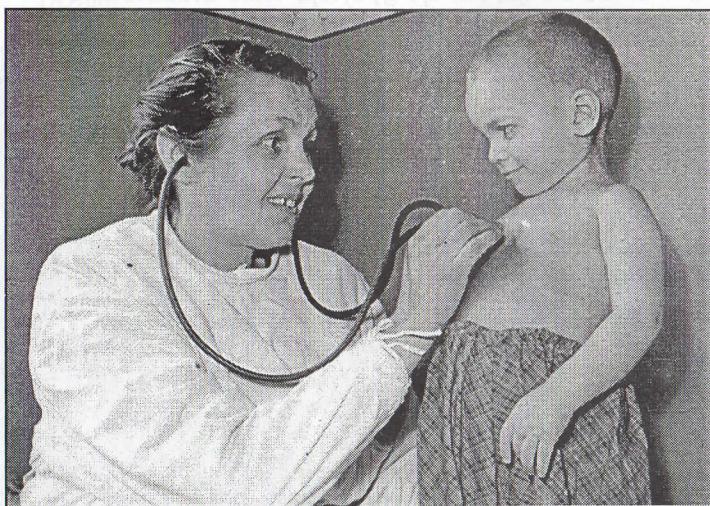
Grinkiškio ambulatorija, kurioje gydytoja Teklė Bružaitė dirbo 1939 - 1940 m.

Grinkiškio žemės ūkio mokyklos kursantai su dėstytojais. Teklė Bružaitė sėdi trečia iš kairės. 1939 - 1940 m.

Gydytoja Teklė Bružaitė su medicinos seserimis. Kėdainiai, 1952 m.

Gydytoja Teklė Bružaitė su mažuoju pacientu.

Gydytoja Teklė Bružaitė su medicinos seserimis S. Skaraitytė ir D. Šileikaite. Apie 1955 m.

Gydytoja Teklė Bružaitė. Apie 1960 m.

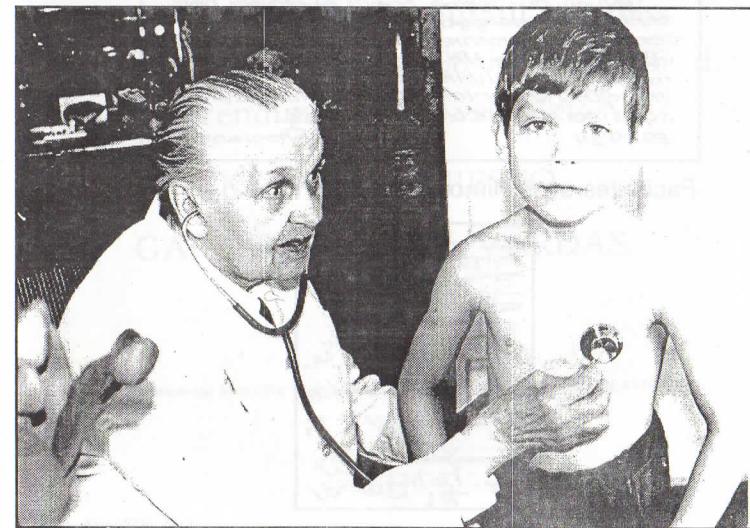
Teklė Bružaitė su rašytoju Juozu Paukšteliu. Apie 1974m.

Gydytoja Teklė Bružaitė. Apie 1979m.

Gydytojos Teklės Bružaitės namelis Josvainių gatvėje.

Su mažuoju pacientu. 1989 m.

Lyd nėko nebuvu, tik metoi praejo...
Tačiautė pūga, kai vyšnios žydejo...

Nenumaldomai sutai sauleis rotu negailestingas laikas. Dienos horsto džiaugsmo žiedlapius, kaiju ruodens lapai, byra rūpėjanti, skaito upėje gredelių skubai metai, dešimtmiečiai...

O gios, mbelojū musu gydytoja, vis obšnai dolinate sava kiltim darbu, mums visiems, kurtemis reikia šiuo metu nepalittančią, jauną, nuoštirią, ramą, pastovią ir pasiaukojančią; kurie nevisada suimižtome, kokia kaina už tai mokate gūs pati.

Jod ir toliau laikais išimties banga tegul eina po žali, nėko iš gūs neatidamas ir daug kuo apibovarodomos.

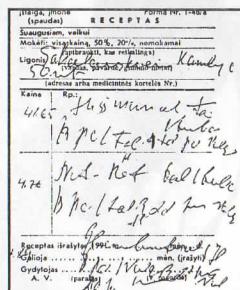
Žinant ir stebint gūs gyvenimą neįjutti patvirtinti, džiaugsmo žodžius, kad „senelių prasideja tik tad, kai nesuvoki plimyn, binančia gyvenimo, kai neįstengti mylėti ir suprasti“.

Jod tegul gūs širdyje ir ateityje nebūtai ruodens, o tik nerami sejas drinčia, kuri dor tik spuseja. Tai ir toliau gyvenimos paklūsta!

Gelydi gus sekme, parkili nuostaka, neišsentanti energija ir gerai sveikata. Te sekantys dešimtmiečiai suteikia daug džiaugsmo ne tik gūms, bet ir visiems mums, kuriuos likinias susveda su gumiš. Te įgūs gyvenimą ateina išimtis pavo. Sariš nei kiek neblogesnis už ši.

89.09.24
~ Paciente ~

Pacientės sveikinimo žodis Gydytojai.

Gydytojos Teklės Bružaitės rašytas receptas

Garbės Raštės

GERB. Bružaitėi Teklei

Miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto 1990 m. kovo 16 d. sprendimu Nr. 32 suteiktas

KĖDAINIŲ MIESTO
GARBĖS PILIEČIO VARDAS.

Vykdomojo komiteto pirmininkas

A. RADZVILAVIČIUS

1990 m. balandžio 13 d.

Kėdainių miesto Garbės piliečio vardo suteikimo raštas

Didžiai gerbiama Teklė BRUŽAITE!

Kédainių rajono 1990 m. gruodžio 27 d. pirmojo šaukimo Tarybos devintoje sesijoje Jums už didelius nuopelnus gydant rajono žmones suleiktais Kédainių krašto Garbės piliečio vardas.

Visi rajono žmonės didžiuojasi ir nepaprasčiai laiminti, kad taip gražiai pagerbtą mylimiausią mūsų gydytoją.

Jūsų gilios profesinės žinios, darbo ir gyveniminiškoji pažirtis, širdies došnumas ir pasiaukojimas žmogui jau seniai pelnė visų pagarbą ir meilę.

Tegul šis garbingas vardas suleikia Jumus jėgų ir energijos ir ioliau saugoli brangiausią žmogaus turštą - sveikaštę.

Brangi Mūsų Gydytoja, te kasdien džiaugsmas nušviečia Jūsų veidą, puiki sveikaštė ir ilgas gyvenimas būna Jūsų kelrodė žvaigždė.

Kédainių rajono Tarybos deputatas

1991 m. vasario 16 d.

Teklė Bružaitė, suteikiant Kédainių miesto Garbės piliečio vardą.
1990 04 13

Kédainių miesto Garbės pilietę gydytoją Teklę Bružaitę sveikina Kédainių miesto Garbės pilietis Jonas Viržonis. 1990 04 13

Kėdainių Krašto Garbės pilietė gydytoja Teklė Bružaitė. 1991 02 16

- 28 -

Teklė Bružaitė su Kėdainių krašto Garbės piliečiu, Nepriklausomos Lietuvos Užsienio reikalų ministru Juozu Urbšiu. 1991 02 28

Teklė Bružaitė sveikina rašytoją Česlavą, Milošą, Kėdainių krašto Garbės piliečio vardo suteikimo proga. 1992 m. birželis.

- 29 -

Gydytoja Teklė Bružaitė, švenčianti 85 - ujų metų jubilieju. 1994 m.

Gydytoja Teklė Bružaitė su muzikos mokytoju Jonu Viržoniu ir kultūros darbuotoja Laima Vikiraite. 1994 m.

likimas mums lėmė gyventi
Kėdainiu Žemėje. Mes
laimingi, kad čia sulikome
Jus, garsių darbais ir pasišven-
timu daktare, visada pasirengu-
sią ištisesti pagalbos ranką ma-
žam ir dideliam.
Siandienas pas Jus jau at-
kehausa pirmuju pacientui anūkai,
o apie Jūsų geras rankas ir
profesinę išmintį žino visa
Lietuva. Žemai lenkiame
galvas Jūsui sugebėjimams, dar-
vams ir žmogiškumui, nes Jūs
mums pasisekė, kad turime Jūs.

Sėkmės Jums, geros
sveikatos ir ilgiausiu
metu!

Lietuvos Žemdirbystės instituto kolektyvas
ir Akademijos Gyventojai

Akademija-Kėdainiai, 1993 m. lapkritis

Paskutinis atsisveikinimas su "antraisiais namais" - ligonine...

Prie Gydytos Teklės Bružaitės kapo

Teklės Bružaitės ir jai skirtų straipsnių bibliografinis sąrašas

Bibliografiniam sąrašui medžiaga rinkta remiantis Kédainių Mikalojaus Daukšos viešosios bibliotekos kraštotoyros kartoteka ir kraštotoyros fondu. Sąrašas apima 1953-1996 metais išspausdintus straipsnius. Medžiaga dėstoma abécélės tvarka.

"Aš nepavargstu...": [Pokalbis] / Kalbėjosi J. Tamašauskienė // Kédainių garsas. - 1996. - Nr.104. - Rugsėjo 7. - P.3-4: nuotr.

Gyventi žmogui skirta ne Dievo ar likimo: Rytoj daktarei Teklei Bružaitei sukanka 85-eri: [Pokalbis] / Kalbėjosi A. Raicevičienė // Kédainių garsas. - 1994. - Nr.110. - Rugsėjo 22. - P.2: nuotr.

Medicinos pagalba vaikams: [Kédainių poliklinikos vaiko konsultacijos kabinete vedėjos T. Bružaitės informacija apie šio kabineto darbą] // Tarybinis kelias. - 1953. - Nr.64. - Gegužės 31. - P.1.

"Pasiilgau darbo...": [Pokalbis] / Kalbėjosi J. Tamašauskienė // Kédainių garsas. - 1992. - Nr.1. - Sausio 4. - P.2.

Skarlatina: [Vaikų konsultacijos vedėjos patarimai sergantiems skarlatinai] // Tarybinis kelias. - 1956. - Lapkričio 29.

Valanda pas Teklę Bružaitę: [Pokalbis] / Kalbėjosi L. Miliuvienė // Kédainių garsas. - 1996. - Nr.104. - Rugsėjo 7. - P.3.

Apie Teklę Bružaitę

Baužytė J. Bijūnai šeimos gydytojai: [Apie gydytoją T. Bružaitę] // Baužytė J. Žirgai lekia per rūką. - V: Valst. leidybos centras, 1991. - P.118-122.

Misiūnaitė-Meilienė V. Tuo metu nejutau baimės: [Minima gydytoja T. Bružaitė, rėmusi tremtinę giminaitę mokytoją Jadvygą] // Norilsko vyčiai / Sud. B. Zlatkus. - V: Vyturys, 1992. - P.224.

[Apie gydytoją Teklę Bružaitę] // Tarybinis kelias. - 1976. - Nr.41. - Balandžio 3. - P.3: nuotr.

Baltakienė J. Iki šiol prisimenu...: [Apie gydytoją T. Bružaitę] // Tarybinis kelias. - 1984. - Nr.72. - Birželio 16.

Baltrimavičienė E. Mano gerbiamai gydytojai: [Sveikinimo žodžiai, skirti gydytojai Teklei Bružaitei Kédainių krašto Garbės piliečio vardo suteikimo proga] // Kédainių garsas. - 1991. - Nr.5. - Sausio 12. - P.1.

Baltrūnienė A. Gyvenimas išdalinamas kitiems: [Apie gydytoją T. Bružaitę] // Tarybinis kelias. - 1979. - Nr.110. - Rugsėjo 22. - P.3.

Čivienė E. Prisiminimai: [Apie gydytoją T. Bružaitę] // Kédainių garsas. - 1993. - Nr.135. - Lapkričio 18. - P.2.

Gydytojai Teklei Bružaitei - insultas // Kédainių garsas. - 1996. - Nr.102. - Rugsėjo 3. - P.1.

Gyva žieve priaugau aš prie jūsų...: [Nekrologas. Kédainiečių atsisveikinimo su gydytoja T. Bružaite žodžiai] // Rinkos aikštė. - 1996. - Nr.104. - Rugsėjo 6. - P.1.

Jos vardas skambės kaip legenda: [Apie kédainiečių atsisveikinimą su gydytoja Tekle Bružaite] // Rinkos aikštė. - 1996. - Nr.105. - Rugsėjo 9. - P.1.

Juškevičienė V. Mūsų gydytoja: [Apie LR nusipelninius gydytojų, Kédainių krašto Garbės pilietę Teklę Bružaitę] // Kédainių garsas. - 1991. - Nr.24. - Vasario 21. - P.1: nuotr.

Kazlauskienė L. Aukšti tik mūrai, o visa kita...: [Apie gydytoją T. Bružaitę] // Kédainių garsas. - 1993. - Nr.133. - Lapkričio 13. - P.2.

Kazlauskienė L. Tieki daug mylinčių: [Apie gydytojai T. Bružaitei skirtą vakarą] // Kédainių garsas. - 1993. - Nr.135. - Lapkričio 18. - P.2.

Keturakytė A. Dieną ir naktį...: [Apie gydytoją T. Bružaitę] // Tarybinis kelias. - 1966. - Nr.71. - Birželio 21. - P.2-3.

Mirė gydytoja Teklė Bružaitė: [Nekrologas] // Diena. - 1996. - Rugsėjo 5. - P.2; Lietuvos aidas. - 1996. - Rugsėjo 5. - P.3.

Mirė mūsų gydytoja: [Nekrologas] // Kédainių garsas. - 1996. - Nr.103. - Rugsėjo 5. - P.1.

Navickas A. Apie gydytoją bei jos darbą skrido legendos: [Apie gydytoją Teklę Bružaitę] // Lietuvos rytas. - 1996. - Nr.209. - Rugsėjo 6. - P.15: nuotr.

Ramanauskas V. Teklės Bružaitės genijui atminti: [Žodžiai pasakyti prie T. Bružaitės kapo, palydint ją į paskutinę kelionę] // Sargas. - 1996. - Nr.37. - Rugsėjo 10-16. - P.5: nuotr.

Rimkevičienė J. Gydytoja: [Apie vaikų gydytoją T. Bružaitę] // Tarybinis kelias. - 1956. - Rugpjūčio 7.

Rulys P. Medikų Garbės raštas: [Minima gydytoja T. Bružaitė] // Tarybinis kelias. - 1970. - Nr.45. - Balandžio 16. - P.1: nuotr.

Šinkūnas L. Mūsų daktarė Bružaitė // Tarybinis kelias. - 1969. - Rugsėjo 25.

Tamašauskienė J. I laidotuves išėjo visas miestas...: [Apie gydytojos T. Bružaitės laidotuves] // Kédainių garsas. - 1996. - Nr.105. - Rugsėjo 10. - P.1: nuotr.

Žebrauskaitė J. Štai jie populiariausieji: [Apie gydytoją T. Bružaitę, papuolusią į populiariausią Kédainių žmonių tarpa] // Kédainių garsas. - 1991. - Nr.152. - Gruodžio 31. - P.1: nuotr.

Žmogus žmogui - bičiulis, draugas ir brolis: [Apie gydytojos T. Bružaitės pasiaukojamą darbą] // Tarybinis kelias. - 1961. - Nr.151. - Gruodžio 23. - P.2.

Žukauskaitė G. Motina Viltis: [Eilėraštis Teklės Bružaitės atminimui] // Rinkos aikštė. - 1996. - Nr.104. - Rugsėjo 6. - P.1.

**"Kėdainių krašto Garbės pilietė -
gydytoja
Teklė Bružaitė"**

Kėdainių M. Daukšos viešosios bibliotekos leidinys.

Leidinj parengė Z. Beliauskienė, V. Grigorjevičiūtė, B. Lysenkiene.

Ruošiant leidinį, naudotasi M. Daukšos viešosios bibliotekos kartotekomis,
kraštutros fondu, gyd. Teklės Bružaitės, Kėdainių centrinės ligoninės ir
fotografų Z. Slavinsko ir E. Daugvilos nuotraukomis. Panaudotas dail.

A. Paulauskienės ekslibrisas.

SL 776. Formatas 64x80/16. 1,25 sp.l. Tiražas 1500 egz., iš kurių 50 numeruoti.
Užsakymas Nr. 2720

Kėdainių rajono savivaldybė, Basanavičiaus g.36, 5030 Kėdainiai. Spaudė
Valstybinės "Raidės" spaustuvės Kėdainių filialas, Josvainių g.41, 5030 Kėdainiai.

